

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT
STATİSTİKA KOMİTƏSİ**

MİLLİ TƏHSİL TƏSNİFATI

(ÜÇÜNCÜ VARIANT)

RƏSMİ NƏŞR

BAKI - 2014

Azərbaycan Respublikası
Standartlaşdırma, Metrologiya və
Patent üzrə Dövlət Komitəsinin
078 nömrəli 05.06.2014-cü il
tarixli əmri ilə təsdiq edilmişdir

Azərbaycan Respublikası
Dövlət Statistika Komitəsi
kollegiyasının **13/2 nömrəli**
30 aprel 2014-cü il tarixli qərarı
ilə təsdiq edilmişdir

MİLLİ TƏHSİL TƏSNİFATI

Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat və Sənaye, Təhsil nazirlikləri, Milli Elmlər Akademiyası, Milli Məclisin Elm və Təhsil Komitəsi ilə

razılaşıdırılmışdır

Təsnifat A.M.Vəliyevin rəhbərliyi ilə

R.A.Səlimov, A.H.Mansurov, T.R.Əcəlov, L.H.Salam-zadə tərəfindən işlənib hazırlanmışdır.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT TƏSNİFATI

Milli Təhsil Təsnifatı

AZT 048-2014

National Educational Classification

Tətbiq edilmə tarixi 06 iyun 2014-cü il

Müqəddimə

Milli Təhsil Təsnifatının hazırkı 3-cü variantı Milli Təhsil Təsnifatının 2-ci variantının yenilənmiş redaksiyası hesab edilir. Təhsil sahəsində dünyada gedən inkişaf prosesləri və ölkədə qəbul olunmuş yeni təhsil proqramları təsnifata yenidən baxılmasına zərurət yaratmışdır. Bu səbəbdən 2011-ci ildə təsnifat təkmilləşdirilərək yeni versiyası hazırlanmış və YUNESKO-nun Baş Konfransının 36-cı sessiyasında qəbul edilmişdir.

Bu təsnifatın qəbul edilməsində məqsəd, ölkənin təhsil sistemində milli tədris proqramlarının bölgüsünün *YUNESKO-nun Beynəlxalq Standart Təhsil Təsnifatının (ISCED 2011)* səviyyə və **sahələri** üzrə aparılmasını təmin etməkdən ibarətdir.

Təsnifat “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının 19 iyun 2009-cu il tarixli, 833-IIIQ nömrəli Qanunun tələbləri nəzərə alınmaqla, YUNESKO-nun Beynəlxalq Standart Təhsil Təsnifatına (ISCED 2011) və son illərdə ölkədə təhsil sahəsində həyata keçirilən islahatlara uyğun olaraq hazırlanmışdır.

Beynəlxalq standart təhsil təsnifatı ***ISCED 2011***

Beynəlxalq standart təhsil təsnifatı statistikada beynəlxalq səviyyədə müqayisə edilə bilən məlumatların yığılı və təhlili məqsədilə tətbiq edilən, BMT-nin beynəlxalq sosial və iqtisadi təsnifatlar sisteminin bir hissəsidir. Bu təsnifat təhsil səviyyələri və təhsil proqramlarının sahələri üzrə müvafiq ixtisasların qaydaya salması üçün əsasdır.

Beynəlxalq standart təhsil təsnifatı beynəlxalq razılaşmanın nəticəsi və YUNESKO-nun Baş Konfransında iştirakçı ölkələr tərəfindən rəsmən təsdiq edilmiş sənəddir.

Dünyanın müxtəlif ölkələrinin təhsil sistemləri həm quruluşuna, həm də tədris planlarının məzmununa görə bir-birindən fərqləndiyindən, təhsil sahəsində milli siyasəti işləyib hazırlayanlar inkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsindən faydalanmaqda, öz təhsil sistemini başqa ölkələrin təhsil sistemləri və onların məqsədilə müqayisə etməkdə çətinlik çəkirlər.

ISCED 2011 həm milli, həm də beynəlxalq planda müqayisə oluna bilən göstəricilərin toplanmasına, işlənməsinə və təqdim olunmasına xidmət edən bir alət, təhsil siyasətinin təhlili və bu sahədə qərar qəbul edilməsini asanlaşdırmaq məqsədi daşıyan çoxməqsədli bir sistemdir. O, təhsilin müxtəlif sahələri üzrə statistik göstəricilərin, o cümlədən təhsil alanlar, yaxud təhsilə investisiya kimi qoyulmuş insan və maliyyə ehtiyatları, əhalinin təhsillə əhatə olunma səviyyəsi üzrə statistik göstəricilərin əldə edilməsində istifadə oluna bilər.

Beynəlxalq standart təhsil təsnifatına uyğun olaraq milli təhsil proqramlarının təsnifləşdirilməsi bu proqramların və müvafiq ixtisasların kodlaşdırılması prosesinin şəffaflığını təmin edir.

ISCED 2011-in quruluşu

ISCED 2011 təsnifatının əsasını təhsil proqramları təşkil edir. Təhsil proqramları təhsilin məzmununa əsaslanaraq, təhsil sahəsində qabaqcadan müəyyənləşdirilmiş məqsədə və ya bəzi dəqiq məsələlər qrupuna nail olmaq üçün təşkil edilmiş təhsil tədbirlərinin dəsti və ya ardıcılığı kimi müəyyən edilir. Məqsəd daha mükəmməl təhsil almağa, iş və ya bir neçə iş əldə etmək üçün ixtisaslara yiyələnməyə, yaxud biliklərin sadəcə olaraq genişləndirilməsi və daha dərindən mənimsənilməsinə yönəldilmiş hazırlıqdan ibarət ola bilər.

ISCED 2011 milli təhsil proqramlarını aşağıdakı kimi təsnifləşdirir:

Təhsil səviyyələri

Təhsil sahələri

ISCED 2011-in təhsil səviyyələri

Beynəlxalq Standart Təhsil Təsnifatı (*ISCED 2011*) 9 təhsil səviyyəsi və 2 **altsəviyyə** nəzərdə tutur:

ISCED 0 – İbtidaidən əvvəlki təhsil

01- Kiçik yaşlı uşaqların inkişafı proqramı

02- Məktəbəqədər təhsil

ISCED 1 – İbtidai təhsil

ISCED 2 – Orta təhsilin birinci mərhələsi

ISCED 3 – Orta təhsilin ikinci mərhələsi

ISCED 4 – Orta təhsildən sonrakı, qeyri-ali təhsil

ISCED 5 – Ali təhsil; qısa müddətli

ISCED 6 – Ali təhsil; bakalavr səviyyəsi və ya onun ekvivalenti

ISCED 7 – Ali təhsil; magistr səviyyəsi və ya onun ekvivalenti

ISCED 8 – Ali təhsil; doktor səviyyəsi və ya onun ekvivalenti

ISCED 2011 əsasında milli proqramların təsnifləşdirilməsi üçün aşağıdakı meyarlardan istifadə edilir:

- başlanğıc və son yaş
- daxil olma zamanı tələblər
- təhsilin müddəti
- verilən ixtisas

Səviyyə quruluşunda proqramlar aşağıdakı kimi fərqləndirilir:

- *yönüm* - ümumi/texniki-peşə
- *kateqoriya*

Yönüm – proqramın müəyyən məşğuliyyət növünə və ya peşəyə yönəldilmiş səviyyəsidir. Yönümün iki növü mövcuddur:

- **ümumi təhsil**
- **peşə/texniki - peşə təhsili**

Kateqoriya – bu və ya digər təhsilin (proqramın) aid edildiyi təhsil (proqram) növüdür. Kateqoriyada sonrakı təhsil növü və yaxud şagirdlərin sonrakı məşğuliyyəti haqqında məlumatlar verilmişdir.

**Beynəlxalq Standart Təhsil Təsnifatının *ISCED 2011*
təhsil səviyyələri üzrə parametrləri (səviyələr 0-4)**

<i>Səviyələr</i>		<i>Kateqoriyalar</i>	<i>Altkateqoriyalar</i>	<i>Altkateqoriyalarda qeydlər</i>
0	Kiçik yaşlı uşaqların inkişafı proqramı	01	010	3 yaşdan aşağı uşaqları nəzərdə tutan təhsil proqramları
	Məktəbəqədər təhsil	02	020	Məktəbəqədər təhsil təhsilin ilk pilləsi olmaqla, ailənin və cəmiyyətin maraqlarına uyğun olaraq, uşaqların erkən yaş dövründən intellektual, fiziki və psixi inkişafını, sadə əmək vərdişlərinə yiyələnməsini, istedad və qabiliyyətinin üzə çıxarılmasını, sağlamlığının qorunmasını, estetik tərbiyəsini, təbiətə və insanlara həssas münasibətinin formalaşmasını təmin edir. Məktəbəqədər təhsil müvafiq təhsil proqramı əsasında həyata keçirilir.
1	İbtidai təhsil	10	100	İbtidai təhsilin məqsədi təhsilalanlara oxumaq, yazmaq və hesablama bacarıqları aşılamaq, onlarda insan, cəmiyyət və təbiət haqqında ilkin həyati biliklər, məntiqi təfəkkür elementləri, estetik, bədii zövq və digər xüsusiyyətlər formalaşdırmaqdan ibarətdir. İbtidai təhsil müvafiq təhsil proqramına əsasən həyata keçirilir.
2	Orta təhsilin birinci mərhələsi	24 (ümumi)	241	Səviyyənin tamamlanması və ya qismən tamamlanması üçün yetərli olmayan və orta təhsilin 2-ci mərhələsinə birbaşa keçidi olmayan
			242	Səviyyənin qismən tamamlanması və orta təhsilin 2-ci mərhələsinə birbaşa keçidi olmayan
			243	Səviyyənin tamamlanması və orta təhsilin 2-ci mərhələsinə birbaşa keçidi olmayan
			244	Səviyyənin tamamlanması və orta təhsilin 2-ci mərhələsinə birbaşa keçidi olan
		25 (texniki-peşə)	251	Səviyyənin tamamlanması və ya qismən tamamlanması üçün yetərli olmayan və orta təhsilin 2-ci mərhələsinə birbaşa keçidi olmayan
			252	Səviyyənin qismən tamamlanması və orta təhsilin 2-ci mərhələsinə birbaşa keçidi olmayan
			253	Səviyyənin tamamlanması və orta təhsilin 2-ci mərhələsinə birbaşa keçidi olmayan
			254	Səviyyənin tamamlanması və orta təhsilin 2-ci mərhələsinə birbaşa keçidi olan
		34	341	Səviyyənin tamamlanması və ya qismən tamamlanması üçün yetərli olmayan və beləliklə ali təhsilə birbaşa keçidi olmayan

<i>Səviyyələr</i>		<i>Kateqoriyalar</i>	<i>Altkateqoriyalar</i>	<i>Altkateqoriyalarda qeydlər</i>
3	Orta təhsilin ikinci mərhələsi	(ümumi)	342	Səviyyənin qismən tamamlanması və ali təhsilə birbaşa keçidi olmayan
			343	Səviyyənin tamamlanması, birinci ali təhsil proqramına birbaşa keçidi olmayan [lakin orta təhsildən sonrakı qeyri-ali təhsil proqramına birbaşa keçidi ola bilər]
			344	Səviyyənin tamamlanması, birinci ali təhsil proqramına birbaşa keçidi olan [həmçinin, orta təhsildən sonrakı qeyri-ali təhsil proqramına birbaşa keçidi ola bilər]
		35 (texniki-peşə)	351	Səviyyənin tamamlanması və ya qismən tamamlanması üçün yetərli olmayan və ali təhsilə birbaşa keçidi olmayan
			352	Səviyyənin qismən tamamlanması və ali təhsilə birbaşa keçidi olmayan
			353	Səviyyənin tamamlanması, birinci ali təhsil proqramına birbaşa keçidi olmayan [lakin orta təhsildən sonrakı qeyri-ali təhsil proqramına birbaşa keçidi ola bilər]
			354	Səviyyənin tamamlanması, birinci ali təhsil proqramına birbaşa keçidi olan [həmçinin, orta təhsildən sonrakı qeyri-ali təhsil proqramına birbaşa keçidi ola bilər]
4	Orta təhsildən sonrakı qeyri-ali təhsil	44 (ümumi)	441	Səviyyənin tamamlanması üçün yetərli olmayan və ali təhsilə birbaşa keçidi olmayan
			443	Səviyyənin tamamlanması, birinci ali təhsil proqramına birbaşa keçidi olmayan
			444	Səviyyənin tamamlanması, birinci ali təhsil proqramına birbaşa keçidi olan
		45 (texniki-peşə)	451	Səviyyənin tamamlanması üçün yetərli olmayan və ali təhsilə birbaşa keçidi olmayan
			453	Səviyyənin tamamlanması, birinci ali təhsil proqramına birbaşa keçidi olmayan
			454	Səviyyənin tamamlanması, birinci ali təhsil proqramına birbaşa keçidi olan

**Beynəlxalq Standart Təhsil Təsnifatının *ISCED 2011*
təhsil səviyyələri üzrə parametrləri (ali təhsil)**

<i>Səviyyələr</i>		<i>Kateqoriyalar</i>	<i>Altqateqoriyalar</i>	<i>Altqateqoriyalarda qeydlər</i>	<i>Qeydlər</i>
5	Ali təhsil (ali təhsilin qısa dövrü)	54 (ümumu)	541	Səviyyənin tamamlanması üçün yetərli olmayan	
			544	Səviyyənin tamamlanması üçün yetərli olan	
		55 (peşə)	551	Səviyyənin tamamlanması üçün yetərli olmayan	
			554	Səviyyənin tamamlanması üçün yetərli olan	
6	Ali təhsil (Bakalavr və ya onun ekvivalenti)	64 (akademik təhsil)	641	Səviyyənin tamamlanması üçün yetərli olmayan	
			645	1-ci səviyyə (3-4 il)	
			646	Uzunmüddətli 1-ci səviyyə (> 4 il)	
			647	2-ci və ya sonrakı səviyyə (bakalavr və ya ona ekvivalent olan təhsilin müvəffəqiyyətlə başa çatdırılması)	
		65 (peşə)	651	Səviyyənin tamamlanması üçün yetərli olmayan	
			655	1-ci səviyyə (3-4 il)	
			656	Uzunmüddətli 1-ci səviyyə (> 4 il)	
			657	2-ci və ya sonrakı səviyyə (bakalavr və ya ona ekvivalent olan təhsilin müvəffəqiyyətlə başa çatdırılması)	
		66 İstiqamət müəyyən olunmur	661	Səviyyənin tamamlanması üçün yetərli olmayan	
			665	1-ci səviyyə (3-4 il)	
			666	Uzunmüddətli 1-ci səviyyə (>4 il) (bakalavr və ya onun ekvivalenti)	
			667	2-ci və ya sonrakı səviyyə (bakalavr və ya ona ekvivalent olan	Əgər digər proqramlara ekvivalent

<i>Səviyələr</i>		<i>Kateqoriyalar</i>	<i>Altkateqoriyalar</i>	<i>Altkateqoriyalarda qeydlər</i>	<i>Qeydlər</i>	
				təhsilin müvəffəqiyyətlə başa çatdırılması)	səviyyədə təsnifləşdirilmişdirsə	
7	Ali təhsil (magistratura və ya onun ekvivalenti)	74 (akademik təhsil)	741	Səviyyənin tamamlanması üçün yetərli olmayan		
			746	1-ci uzunmüddətli səviyyə (≥ 5 il)		
			747	2-ci və ya sonrakı səviyyə (bakalavr və ya eyni mənalı proqram başa çatdıqdan sonra ardınca gələn proqram)		
			748	2-ci və ya sonrakı səviyyə (magistratura və ya eyni mənalı proqramın başa çatdıqdan sonra ardınca gələn)		
			75 (peşə)	751	Səviyyənin tamamlanması üçün yetərli olmayan	
				756	1-ci uzunmüddətli səviyyə (≥ 5 il)	
				757	2-ci və ya sonrakı səviyyə (bakalavr və ya eyni mənalı proqramın başa çatdıqdan sonra ardınca gələn proqram)	
				758	2-ci və ya sonrakı səviyyə (magistratura və ya eyni mənalı proqram başa çatdıqdan sonra ardınca gələn proqram)	
		76 İstiqamət müəyyən olunmur	761	Səviyyənin davamı üçün yetərli olmayan		
			766	1-ci uzunmüddətli səviyyə (≥ 5 il) (magistr və ya onun ekvivalenti)	əgər proqramlara ekvivalentlər 6-cı səviyyədə təsnifləşdirilmişdirsə, onda 666	
			767	2-ci və ya sonrakı səviyyə (bakalavr və ya ona ekvivalent olan proqramın davamı)		
			768	2-ci və ya sonrakı səviyyə (magistr və ya ona ekvivalent olan proqramın davamı)		

<i>Səviyyələr</i>		<i>Kateqoriyalar</i>	<i>Altkateqoriyalar</i>	<i>Altkateqoriyalarda qeydlər</i>	<i>Qeydlər</i>
8	Ali təhsil (doktorantura və ya onun ekvivalenti)	84 (akademik təhsil)	841	Səviyyənin davamı üçün yetərli olmayan	
			844	Səviyyənin davamı üçün yetərli olan	
		85 (peşə)	851	Səviyyənin davamı üçün yetərli olmayan	
			854	Səviyyənin davamı üçün yetərli olan	
		86 ¹ İstiqamət müəyyən olunmur	861	Səviyyənin davamı üçün yetərli olmayan	
			864	Səviyyənin davamı üçün yetərli olan	Yalnız doktorluq səviyyəsinə birbaşa aparan proqramlar

Beynəlxalq Standart Təhsil Təsnifatının (**ISCED 2011**) hər bir səviyyəsi üzrə aşağıdakı meyarlardan istifadə edilir:

ISCED səviyyə 0 – Kiçik yaşlı uşaqların təhsili

Meyarlar:

- yaş :
 - 01 - *Kiçik yaşlı uşaqların inkişafı proqramı* – 0-dan 2 yaşa qədər
 - 02 - *Məktəbəqədər təhsil proqramı* - 3 yaşından **ISCED səviyyə 1-ə** daxil olana qədər
- məktəb və ya mərkəz bazasında təşkilat
- proqramın təhsil yönümü
- proqramın intensivliyi/davamı : gündə 2 saatdan və ildə 100 gündən az olmayaraq

ISCED səviyyə 1 – İbtidai təhsil

Meyarlar:

- yaş – 5 yaşından aşağı və 7 yaşından yuxarı olmamalıdır
- təhsil müddəti 6 ildən çox olmayaraq
- bir müəllim tərəfindən tədris olunan dərslər
- ibtidai təhsil üçün xarakterik olan sistematik təhsilin başlanğıcı, məsələn oxumaq, yazmaq
- ölkədə ibtidai təhsil proqramı kimi müəyyənləşdirilmiş proqram üzrə tədris
- məcburi təhsilin başlanğıcı

ISCED səviyyə 2 – Orta təhsilin birinci mərhələsi

Meyarlar:

- ❑ birinci səviyyədəkindən daha ixtisaslı mütəxəssislərdən istifadə edilməklə, fənlər üzrə tədrisin başlanması
- ❑ ISCED səviyyə 1 proqramlarının müvəffəqiyyətlə başa çatdırılması və müəyyən keçid balının mövcud olması tələb olunur (bəzi ölkələrdə)
- ❑ daxil olma - 10-13 yaş
- ❑ təhsilin müddəti – ISCED səviyyə 1-i nəzərə almaqla 8-11 il, əksər hallarda bu müddət 9 il təşkil edir
- ❑ bu mərhələnin tamamlanması məcburi (ümumi) təhsilin başa çatmasını bildirir
- ❑ bu səviyyənin başlanğıcında ayrı-ayrı müəllimlər öz ixtisas fənləri üzrə məşğələlər aparırlar

Yönüm:

- ❑ ümumi təhsil
- ❑ peşə və ya texniki təhsil

ISCED səviyyə 3 – Orta təhsilin ikinci mərhələsi

Meyarlar:

- ❑ şagirdlərə ayrı-ayrı fənlərin daha əsaslı öyrənilməsi üçün proqramlar təklif olunur
- ❑ daxil olma 14-16 yaş
- ❑ təhsilin müddəti - ISCED səviyyə 1-i nəzərə almaqla 12-13 il
- ❑ ISCED səviyyə 3-ün bəzi və yaxud bütün proqramlarına daxil olmaq üçün ISCED səviyyə 2-nin ixtisası və ya müəyyən keçid balının mövcud olması

Yönüm:

- ❑ ümumi təhsil
- ❑ peşə və ya texniki təhsil

ISCED səviyyə 4 – Orta təhsildən sonrakı, qeyri-ali təhsil

Meyarlar:

- ❑ texniki-peşə yönümlü və ya əmək bazarına hazırlayan proqramlar
- ❑ ISCED səviyyə 3-ün proqramlarının başa çatdırılması tələb olunur
- ❑ Proqramın təkmilliyi ISCED səviyyə 3-ün proqramlarına nisbətən daha mürəkkəb, ISCED səviyyə 5-in proqramlarına isə nisbətən asandır

Yönüm:

- ❑ ümumi təhsil
- ❑ peşə və ya texniki təhsil

ISCED səviyyə 5 – Ali təhsil (ali təhsilin qısa dövrü)

Meyarlar:

- ❑ Proqramın təkmilliyi ISCED səviyyə 3 və 4-ün proqramlarına nisbətən daha mürəkkəb, ISCED səviyyə 6-nın proqramlarına isə nisbətən asandır;
- ❑ ISCED səviyyə 4-ün proqramlarının müvəffəqiyyətlə başa çatdırılması tələb olunur;
- ❑ təhsil müddəti 2-3 ildir

Yönüm:

- ❑ ümumi təhsil
- ❑ peşə təhsili

ISCED səviyyə 6 – Ali təhsil (Bakalavr və ya onun ekvivalenti)

Meyarlar:

- ❑ ISCED səviyyə 6-nın proqramları bir qayda olaraq nəzəri əsasla malikdir, lakin buraya praktiki komponentlər də daxil edilə bilər, bu səviyyə tədqiqatların yüksək səviyyəsi ilə səciyyələnir;
- ❑ ISCED səviyyə 3 və 4-ün proqramlarının müvəffəqiyyətlə başa çatdırılması və qəbul imtahanlarının verilməsi tələb olunur;
- ❑ təhsil müddəti 3-4 ildir;
- ❑ Bu mərhələnin proqramları ISCED səviyyə 8-in proqramlarına birbaşa keçidi təmin etmir

Yönüm:

- ❑ akademik təhsil
- ❑ peşə təhsili

ISCED səviyyə 7 – Ali təhsil (Magistratura və ya onun ekvivalenti)

Meyarlar:

- ❑ ISCED səviyyə 7-nin proqramları əhəmiyyətli nəzəri əsasla malikdir, lakin elmlər doktoru ixtisasına aparmır, buraya praktiki komponentlər də daxil edilə bilər, bu səviyyə tədqiqatların yüksək səviyyəsi ilə səciyyələnir;
- ❑ ISCED səviyyə 7-nin proqramları mahiyyətcə ISCED səviyyə 6-nın proqramlarından daha mürəkkəb və daha ixtisaslaşdırılmışdır;
- ❑ ISCED səviyyə 7-nin proqramlarına qəbul fənn seçimindən və/və ya ISCED səviyyə 3 və/və ya 4 proqramları üzrə qiymətlərdən asılı ola bilər, əlavə olaraq qəbul imtahanlarının müvəffəqiyyətlə verilməsi tələb oluna bilər;
- ❑ təhsil müddəti 1-4 ildir
- ❑ ISCED səviyyə 8-in proqramlarına keçidi təmin edir

Yönüm:

- akademik təhsil
- peşə təhsili

ISCED səviyyə 8 – Ali təhsil (Doktorantura və ya onun ekvivalenti)

Meyarlar:

- nəşr olunmasına imkan verən, sərbəst tədqiqatların nəticəsi olan və müvafiq elm sahəsində biliklərin genişləndirilməsinə şərait yaradan bu və ya digər tipli dissertasiyanın müdafiə edilməsini tələb edir
- ISCED səviyyə 8-in proqramlarına keçid və ya kiçik elmi işçi kimi işə qəbul olunmaq üçün ISCED səviyyə 7-nin proqramlarının müvəffəqiyyətlə başa çatdırılması tələb olunur;
- təhsil müddəti - 3 ildən az olmayaraq əyani təhsil;
- proqram ISCED səviyyə 6,7 və 8-in proqramları üzrə müəllim fəaliyyətinə, eləcə də elmi-tədqiqat işlərinə hazırlayır

Yönüm:

- akademik təhsil
- peşə təhsili

ISCED 2011-in təhsil sahələri

Beynəlxalq Standart Təhsil Təsnifatı (*ISCED 2011*) *təhsilin 25 sahəsini* əhatə edir. *Təhsil sahələri* oxşar xüsusiyyətlərinə görə genişləndirilmiş qruplarda birləşdirilir. Məsələn: Belə genişləndirilmiş qrupa "Səhiyyə və sosial təminat" qrupunu misal gətirmək olar, hansı ki, buraya təhsilin aşağıdakı sahələri daxildir – tibb, tibbi xidmət, xəstələrə qulluq, stomatoloji xidmət və sosial təminat.

0 Ümumi proqramlar

01 Baza proqramları

Ümumi baza proqramları: ibtidaidən əvvəlki, məktəbəqədər, adi ibtidai, orta və s.

08 Savadlılıq və hesablama bacarığı

Sadə və funksional savad, hesablama bacarıqları.

09 Şəxsiyyətin inkişafı

Şəxsi biliklərin, zehni bacarıqların, özünütəşkilin, həyatın istiqamətləndirilməsi proqramlarının inkişafı.

1 Təhsil

14 Müəllimlərin hazırlanması və pedaqogika elmi

Məktəbəqədər müəssisələr, uşaq bağçaları, peşə fənləri, praktiki fənlər, qeyri-peşə fənləri üzrə ibtidai məktəblər, yaşlılara dərs demək üçün müəllimlər, müəllimləri hazırlamaq və əlil uşaqlar.

2 Humanitar elmlər və incəsənət

21 İncəsənət

Təsviri sənət: şəkil, rəssamlıq, heykəltəraşlıq;

İfa sənəti: musiqi, dram, rəqs, sirk;

Qrafika və audiovizual sənəti: fotoqrafiya, kinematoqrafiya, musiqi əsərlərinin yaradılması, radio və televiziya verilişlərinin yaradılması, çap və nəşr işi;

Dizayn;

Peşələr.

22 Humanitar elmlər

Din və teologiya; xarici dillər və mədəniyyətlər; diri və ya “ölü” dillər və bu dillərdə ədəbiyyat, ayrı-ayrı sahələrin öyrənilməsi; Ana dilləri: ümumişlək və ya yerli dillər və onlarla bağlı ədəbiyyat; Digər humanitar elmlər: şifahi və yazılı tərcümə, linqvistika, müqayisəli ədəbiyyatşünaslıq, tarix, arxeologiya, fəlsəfə, etika.

3 Sosial elmlər, biznes və hüquq

31 Sosial və biheviarist elmlər

İqtisadiyyat, iqtisadiyyatın tarixi, politologiya, sosiologiya, demografiya, antropologiya (fiziki antropologiya istisna olmaqla), etnologiya, futurologiya, psixologiya, coğrafiya (fiziki coğrafiya istisna olmaqla), sülh və münaqişələr, insan hüquqları problemlərinin öyrənilməsi.

32 Jurnalistika və informasiya

Jurnalistika; kitabxana işinin texniki və elmi aspektləri; muzeylərin və oxşar anbarların işinin texniki aspektləri; Sənədlərlə iş; Arxiv işləri ilə bağlı elmlər

34 Biznes və idarəetmə

Pərakəndə satış, marketinq, satış, ictimaiyyət ilə əlaqələr, daşınmaz əmlak; maliyyə, bank və sığorta işi. Kapital qoyuluşlarının təhlili; mühasibat işi, audit, mühasibat uçotu; menecment, dövlət orqanlarının idarə edilməsi, qeyri-dövlət orqanlarının idarə edilməsi, kadrların idarə edilməsi; katiblik və idarə işi.

38 Hüquq

Yerli məhkəmələr, notariuslar, hüquq (ümumi, beynəlxalq, əmək, dəniz və başqa), yurisprudensiya, hüquq tarixi.

4 Elm

42 Təbii elmlər

Biologiya, botanika, bakteriologiya, toksikologiya, mikrobiologiya, zoologiya, entomologiya, ornitologiya, genetika, biokimya, biofizika, müalicə-tibb və baytarlıq elmləri istisna olmaqla digər qarışıq elmlər.

44 Fizika elmləri

Astronomiya və kosmologiya, fizika, kimya, geologiya, geofizika, mineralogiya, fiziki antropologiya, fiziki coğrafiya və yer kürəsi haqqında digər elmlər, meteorologiya və atmosfer haqqında elmlər, o cümlədən iqlimin tədqiqatı, okeanoqrafiya, vulkanologiya, paleoekologiya.

46 Riyaziyyat və statistika

Riyaziyyat, hesablama elmləri, rəqəmli təhlil, aktual elm, statistika və digər qarışıq sahələr.

48 Kompyuter işi

Kompyuter elmləri: sistemlərin layihələndirilməsi, kompyuter proqramlaşdırılması, məlumatların işlənməsi, şəbəkələr. Mövcud sistemlər – yalnız proqram təminatının işlənilib hazırlanması (kompyuter avadanlığının işlənilib hazırlanması mühəndis sahələri çərçivəsində təsnifləşdirilməlidir).

5 Mühəndis, emalətmə və tikinti sahələri

52 Mühəndislik

Mühəndislik rəsmxəti, mexanika, metal emalı, elektrotexnika, telekommunikasiya, energetika və kimya mühəndisliyi, avtomobillərə xidmət, mühəndis layihələndirilməsi.

54 İstehsal və emalətmə sahələri

Ərzaq məhsullarının və içkilərin, parçaların, geyimin, ayaqqabıların, dəri məmulatının, materialların (ağac, kağız, plastmas, şüşə və s.) istehsalı, mədən işi və faydalı qazıntıların hasilatı.

58 Memarlıq və tikinti

Arxitektura və şəhərin planlaşdırılması: struktur arxitekturası, landşaft arxitekturası, ictimai planlaşdırma, kartoqrafiya; tikinti işləri, tikinti; mülki tikinti.

6 Kənd təsərrüfatı

62 Kənd, meşə və balıqçılıq təsərrüfatı

Kənd təsərrüfatı, kənd təsərrüfatı bitkilərinin istehsalı və mal-qara yetişdirilməsi, aqronomiya, heyvandarlıq, meyvəçilik və bağçılıq, meşə təsərrüfatı və meşə məhsullarının istehsalı metodları, təbii parklar, balıq yetişdirmə elmi və texnologiyası.

64 Baytarlıq

Baytarlıq təbabəti, baytarlıq xidməti

7 Səhiyyə və sosial təminat

72 Səhiyyə

Tibb: anatomiya, epidemiologiya, sitemologiya, fiziologiya, immunologiya və immunogematologiya, patologiya, anesteziologiya, pediatriya, mamalıq və ginekologiya, daxili orqanların tibbi, cərrahiyyə, nevrologiya, psixiatriya, radiologiya, oftalmologiya;

Tibbi xidmətlər: dövlət səhiyyə xidmətləri, gigiyena, əczaçılıq, farmakologiya, terapiya, reabilitasiya, protezləmə, optometriya, qidalandırma;

Xəstələrə qulluq: xəstələrə ümumi qulluq, mamalıq;

Stomatologiya xidməti: stomatoloji yardım, stomatoloji gigiyena, stomatologiya kabinetində istifadə edilən texnologiya, odontologiya.

76 Sosial təminat

Sosial xidmətlər: əlillərə qulluq, uşaqlara qulluq, gənclər xidməti, herontologiya xidmətləri;

Sosial iş: məsləhət və hələ təsnifləşdirilməmiş digər işlər.

8 Xidmətlər

81 Xidmət sahələri

Mehmanxana xidməti və iaşə sahəsi, səyahət və turizm, idman və asudə vaxt, bərbərxanalar, kosmetika salonları və əhaliyə göstərilən digər xidmətlər: geyimin təmizlənməsi, camaşırxanalar, kimyəvi təmizləmə məntəqələri.

84 Nəqliyyat xidməti

Dənizçilik işi, gəmilərin komanda heyətləri, gəmi idarəetmə elmi, uçuş ekipajları, aviadispetçilər, dəmir yolu daşımaları, avtomobil yolu daşımaları, poçt xidmətləri.

85 Ətraf mühitin mühafizəsi

Ətraf mühitin qorunub saxlanması, nəzarət və mühafizə, havanın və su mühitinin çirklənməsinə nəzarət.

86 Təhlükəsizlik xidmətləri

Mülkiyyətin və vətəndaşların mühafizəsi: polisin işi və qayda-qanunun təmin edilməsi tədbirləri. Kriminalistika, yanğından müdafiə və yanğına qarşı mübarizə, mülki təhlükəsizlik, iş yerlərində təhlükəsizlik texnikası;

Hərbi iş.

9 Naməlum yaxud dəqiqləşdirilməmiş kateqoriya

99 Naməlum yaxud dəqiqləşdirilməmiş kateqoriya

(Bu kateqoriya bu təsnifata daxil edilmir, lakin məlumatlar yığılarkən “99” mövqeyi “təhsilin naməlum və dəqiqləşdirilməmiş sahələri” üçün vacibdir).

**Beynəlxalq Standart Təhsil Təsnifatına (ISCED 2011) əsasən
təhsil səviyyələri üzrə Azərbaycanın Təhsil sisteminin
tədris proqramının bölgüsünün
QURULUŞU*)**

ISCED 0 - Kiçik yaşlı uşaqların inkişaf proqramları

01 Erkən yaşlı uşaqların inkişaf proqramları

yaş – *1-2 yaş*

müddət – *2 il*

02 Məktəbəqədər təhsil

yaş – *3-5 yaş*

müddət – *3 il*

ISCED 1 – İbtidai təhsil

10 İbtidai təhsil

yaş – *6-9 yaş*

müddət – *4 il*

səviyyə – *ibtidai təhsil*

ISCED 2 – Ümumi orta təhsil

24 Ümumi orta təhsil

yaş – *10-14 yaş*

müddət – *5 il*

səviyyə – *ümumi orta təhsil*

təhsil haqqında dövlət sənədi – *ümumi orta təhsil haqqında attestat*

ISCED 3 – Tam orta təhsil və peşə təhsili

34 Tam orta təhsil

yaş – *15-16 yaş*

müddət – *2 il*

səviyyə – *tam orta təhsil*

təhsil haqqında dövlət sənədi – *tam orta təhsil haqqında attestat*

353 İlk peşə təhsili

Ümumi orta təhsil bazasında

yaş – *15 yaş*

müddət – *1 il*

səviyyə – *ilk peşə təhsili*

təhsil haqqında dövlət sənədi – *ilk peşə təhsili haqqında diplom*

353 Texniki peşə təhsili

Ümumi orta təhsil bazasında (2 illik)

yaş – *15-16 yaş*
müddət – *2 il*
səviyyə – *texniki peşə təhsili*
təhsil haqqında dövlət sənədi – *texniki peşə təhsili haqqında diplom*

ISCED 4 – Orta təhsildən sonrakı qeyri-ali təhsil

454 İlk peşə təhsili

Tam orta təhsil bazasında

yaş – *17 yaş*
müddət – *6 ay*
səviyyə – *ilk peşə təhsili*
təhsil haqqında dövlət sənədi – *ilk peşə təhsili haqqında diplom*

454 Texniki peşə təhsili

1. Texniki peşə təhsili (tam orta təhsil ilə)

yaş – *15-17 yaş*
müddət – *3 il*
səviyyə – *texniki peşə təhsili*
təhsil haqqında dövlət sənədi – *tam orta təhsil haqqında attestat və texniki peşə təhsili haqqında diplom*

2. Tam orta təhsil bazasında

yaş – *17 yaş*
müddət – *1 il*
səviyyə – *texniki peşə təhsili*
təhsil haqqında dövlət sənədi – *texniki peşə təhsili haqqında diplom*

ISCED 5 – Orta ixtisas təhsili (subbakalavr)

54 Orta ixtisas təhsili

1. Ümumi orta təhsil bazasında

nəzəri yaş – *15-18 yaş*
müddət – *3-4 il (səviyyə 3-də 1 il + səviyyə 5-də 2-3 il)*
səviyyə – *orta ixtisas təhsili*
təhsil haqqında dövlət sənədi – *orta ixtisas təhsili haqqında diplom*

2. Tam orta təhsil bazasında

nəzəri yaş – *17-19 yaş*
müddət – *2-3 il*
səviyyə – *orta ixtisas təhsili*
təhsil haqqında dövlət sənədi – *orta ixtisas təhsili haqqında diplom*

55 Yüksək texniki peşə təhsili

1. Ümumi orta təhsil bazasında

yaş – *15-18 yaş*

müddət – *4 il*

səviyyə – *yüksək texniki peşə təhsili*

təhsil haqqında dövlət sənədi – *tam orta təhsil haqqında attestat, yüksək texniki peşə təhsili haqqında diplom*

2. Tam orta təhsil bazasında

yaş – *17-19 yaş*

müddət – *3 il*

səviyyə – *yüksək texniki peşə təhsili*

təhsil haqqında dövlət sənədi – *yüksək texniki peşə təhsili haqqında diplom*

ISCED 6 – Ali təhsil (Bakalavriat və ekvivalent təhsil səviyyəsi)

645 Bakalavriat

nəzəri yaş – *17-20 (17-21)*

müddət – *4, 5 il*

səviyyə – *bakalavriat*

təhsil haqqında dövlət sənədi – *bakalavr səviyyəsi haqqında diplom*

ali peşə-ixtisas dərəcəsi – *bakalavr*

ISCED 7 – Ali təhsil (magistratura və ekvivalent təhsil səviyyəsi)

761 Əsas (baza ali) tibb təhsili

nəzəri yaş – *17-21 (17-22)*

müddət – *5-6 il*

səviyyə – *əsas (baza ali) tibb təhsili*

təhsil haqqında dövlət sənədi – *əsas (baza ali) tibb diplomu*

ali peşə-ixtisas dərəcəsi – *həkim*

747 Magistratura (rezidentura)

nəzəri yaş – *21-22 (23-27)*

müddət – *2 il (2-5 il)*

səviyyə – *magistratura (rezidentura)*

təhsil haqqında dövlət sənədi – *magistr səviyyəsi haqqında diplom (rezidentura diplomu)*

ali peşə-ixtisas dərəcəsi – *magistr (həkim mütəxəssis)*

757 Magistratura

nəzəri yaş – *21-22*

müddət – *1,5 il*

səviyyə – *magistratura*

təhsil haqqında dövlət sənədi – *magistr səviyyəsi haqqında diplom*
ali peşə-ixtisas dərəcəsi – *magistr*

ISCED 8 – Ali təhsil (doktorantura və ekvivalent təhsil səviyyəsi)

844 Doktorantura (adyunktura)

1-ci mərhələ (Fəlsəfə doktoru)

müddət – *3 il (dissertantlıq yolu ilə 4 il)*

səviyyə – *elmi tədqiqatlar*

təhsil haqqında dövlət sənədi – *fəlsəfə doktoru (elm sahələri göstərilməklə) diplomu*

2-ci mərhələ (Elmlər doktoru)

müddət – *4 il (dissertantlıq yolu ilə 5 il)*

səviyyə – *elmi tədqiqatlar*

təhsil haqqında dövlət sənədi – *elmlər doktoru (elm sahələri göstərilməklə) diplomu*

**) Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi kollegiyasının 30 dekabr 2025-ci il tarixli 10/6 nömrəli qərarına əsasən “Milli Təhsil Təsnifatı”nın “Beynəlxalq Standart Təhsil Təsnifatına (ISCED 2011) əsasən təhsil səviyyələri üzrə Azərbaycanın Təhsil sisteminin tədris proqramının bölgüsünün QURULUŞU” bölməsi yeni redaksiyada verilmişdir.*

**Milli Təhsil Təsnifatının
sahələr üzrə ümumi modulu**

Ümumi sahələr	İstiqamətlər
0 Ümumi proqramlar	
01 Ümumi baza proqramları	010 Ümumi baza proqramları
08 Savadlılıq və hesablama bacarıqları	080 Savadlılıq və hesablama bacarıqları
09 Şəxsiyyətin inkişafı	090 Şəxsiyyətin inkişafı
1 Təhsil	
14 Müəllimlərin hazırlanması və pedaqogika elmi	141 Müəllimlərin hazırlanması və pedaqogika elmi, ümumi proqram 142 Pedaqogika elmi 143 Məktəbəqədər müəssisələr üzrə müəllimlərin hazırlanması 144 Əsas sahələr üzrə müəllimlərin hazırlanması 145 Müəllimlərin ümumi və ixtisaslaşdırılmış hazırlanması 146 Peşə fənləri üzrə müəllimlərin hazırlanması
2 Humanitar elmlər və incəsənət	
21 İncəsənət və media	210 Ümumi proqramları 211 İncəsənət və media 212 Musiqi və ifaçılıq sənəti 213 Qrafika və audiovizual sənəti 214 Dizayn 215 Sənətlər
22 Humanitar elmlər	221 Dinşünaslıq 222 Xarici dillər və mədəniyyətlər 223 Ana dili

Ümumi sahələr	İstiqamətlər
	224 Digər humanitar elmlər
	225 Tarix və arxeologiya
	226 Fəlsəfə və məntiqi elmlər
3 Sosial elmlər, biznes və hüquq	
31 Sosial elmlər	311 Psixologiya
	312 Sosiologiya, etnologiya və sosial coğrafiya
	313 Politologiya elmi
	314 İqtisadiyyat
32 Jurnalistika və informasiya	321 Jurnalistika və müxbirlik
	322 Kitabxana, informasiya, sənədlərlə iş və arxiv
34 Biznes və idarəetmə	340 Biznes və idarəetmə
	341 Tədarük və malların satışı
	342 Marketing
	343 Maliyyə, bank və sığorta işi
	344 Mühəsibat uçotu və vergi
	345 Menecment və idarəetmə
	346 Ofis işi və katibəçilik işi
	347 Kadrların iş yerində öyrədilməsi
38 Hüquq	380 Hüquq
4 Təbii elmlər, riyaziyyat və kompyuter	
42 Biologiya və ətraf mühit	421 Biologiya və biokimya
	422 Ətraf mühit haqqında elm
44 Fizika elmləri	441 Fizika
	442 Kimya
	443 Yer kürəsi haqqında elmlər və fiziki coğrafiya
46 Riyaziyyat və statistika	461 Riyaziyyat

Ümumi sahələr	İstiqamətlər
	462 Statistika
48 Kompüter işi	481 kompüter elmləri
	482 kompüterdən istifadə
5 Mühəndis, emalətmə və tikinti sahələri	
52 Mühəndislik	520 Ümumi proqramları
	521 Mühəndislik və metal emalı
	522 Energetika və elektrotexnika
	523 Elektronika və avtomatlaşdırma
	524 Kimya mühəndisliyi və biotexnologiya
	525 Nəqliyyat texnikası
54 İstehsal və emalətmə sahələri	541 İstehsal qida maddələri
	542 Toxuma, geyim və dəri məmulatlarının istehsalı
	543 Ağac, kağız, şüşə və plastmas istehsalı
	544 Faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi və hasilatı
58 Arxitektura və tikinti	581 Arxitektura və şəhərin planlaşdırılması
	582 Tikinti işləri və mülki tikinti
6 Kənd təsərrüfatı	
62 Kənd, meşə və balıqçılıq təsərrüfatı	621 Kənd təsərrüfatı bitkilərinin istehsalı və malqara yetişdirilməsi
	622 Park sənəti
	623 Bağ-park bacarığı
	624 Balıqçılıq
64 Baytarlıq	641 Baytarlıq
7 Səhiyyə və sosial təminat	
72 Səhiyyə	720 Saqlamlıq, müalicə xidməti
	721 Tibb
	722 Tibbi xidmətlər
	723 Xəstələrə qulluq

Ümumi sahələr	İstiqamətlər
	724 Stomatologiya xidməti
	725 Tibbi diaqnostika və müalicə texnologiyası
	726 Terapiya və reabilitasiya
	727 Əczaçılıq
76 Sosial təminat	761 Sosial xidmətlər
	762 Sosial iş
8 Xidmətlər	
81 Xidmət sahələri	811 Mehmanxana xidməti və iaşə sahəsi
	812 Səyahət, turizm və asudə vaxt
	813 İdman
	814 Yaşayış yerlərinə qulluq otaqların təmizlənməsi
	815 Bərbərxanalar, kosmetika salonları və əhaliyə göstərilən digər xidmətlər
84 Nəqliyyat xidməti	840 Nəqliyyat xidməti
85 Ətraf mühitin mühafizəsi	851 Ətraf mühitin mühafizəsi texnologiyası
	852 Təbii mühit və canlı təbiət
	853 Sanitar təmizliyin saxlanılması və tullantılardan istifadə edilməsi
86 Təhlükəsizlik xidmətləri	861 Mülkiyyətin və vətəndaşların mühafizəsi
	862 Mülki təhlükəsizlik
	863 Hərbi iş

MÜNDƏRİCAT

	Səh.
Müqəddimə	3
Beynəlxalq standart təhsil təsnifatı (ISCED 2011)	4
ISCED 2011-in quruluşu	5
Beynəlxalq standart təhsil təsnifatının (ISCED 2011) təhsil səviyyələri üzrə parametrləri (səviyyələr 0-4)	7
Beynəlxalq standart təhsil təsnifatının (ISCED 2011) təhsil səviyyələri üzrə parametrləri (ali təhsil)	9
ISCED 2011-in təhsil sahələri	15
Beynəlxalq Standart Təhsil Təsnifatına (ISCED 2011) əsasən təhsil səviyyələri üzrə Azərbaycanın Təhsil sisteminin tədris proqramının bölgüsünün quruluşu	20
ISCED 2011 üzrə təhsilin ümumi sahələri və istiqamətləri üzrə ümumi modulu	24